

Handläggare: Eva Leijon
Region Innerstad
Upplåtelsebyrån
Tel: 08 508 269 22
eva.leijon@gfk.stockholm.se

2002-02-23

Dnr 02-420-205:2

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Kösituationen för fast torgplats och upplåtelse för försäljningsställe.
Skrivelse från Per Brolund (mp) och Viviann Gunnarsson (mp)**

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och åberopar detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Olle Zetterberg

Göran Gahm

SAMMANFATTNING

Per Brolund (mp) och Viviann Gunnarsson (mp) har observerat att det tar lång tid att få torgtillstånd. De ställer i sin skrivelse frågan varför handläggningstiden för svar är så lång och om det finns köer till fast torgplats respektive upplåtelse för fast och mobilt försäljningsställe.

Stadens torgplatser hanteras idag av respektive stadsdelsförvaltning, förutom platserna på Hötorget och Östermalmstorg, som hanteras av saluhallsförvaltningen. De försäljningsplatser som upplåts med stöd av polistillstånd hanteras av gatu- och fastighetskontoret. Även om upplåtelseformerna är olika för dessa båda typer av försäljningsplatser så kan man konstatera att väntetiden för att få plats styrs av tillgång och efterfrågan; bra platser byter sällan innehavare och därav är väntetiden lång för att få en sådan. För sämre platser kan däremot väntetiden vara lika med noll, om det finns någon som vill ha platsen ifråga.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Torghandel

? *Juridik*

Som huvud regel i ordningslagen gäller att offentliga platser får användas endast på ett sådant sätt som stämmer överens med det ändamål för vilken platsen upplåtits eller som annars är allmänt vedertaget. Upplåtelse för andra ändamål ska således få ske endast efter tillstånd i varje enskilt fall. Av detta följer att ett ianspråktagande i enlighet med de ändamål för vilken platsen upplåtits genom beslut i detaljplan eller i någon annan ordning inte kräver tillstånd. Torghandel är exempel på en upplåtelse som inte kräver polistillstånd. Uttryckliga bestämmelser om upplåtelse av område för torghandel saknas i gällande rätt. Befogenhet för kommunen att upplåta visst område till allmän försäljningsplats anses följa av grundreglerna i 2 kap 1§ kommunallagen om den kommunala kompetensen, dvs att kommuner och landsting får själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.

Stockholms kommun har med stöd av förordning(1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993:1617) utfärdat lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun (Kfs 1998:2). I dessa stadgas bl a vilka platser som är upplåtna till salutorg och allmänna försäljningsplatser och hur platserna fördelas.

? *Ansvarsfördelning inom kommunen*

Torghandelsplatserna hanteras av berörd stadsdelsförvaltning, förutom de som finns på Hötorget och Östermalmstorg, vilka hanteras av saluhallsförvaltningen.

? *Hantering idag*

Kontoret har tillfrågat samtliga stadsdelsförvaltningar om handläggningen vad gäller torgplatser. Handläggningen är i stort sett lika, med endast smärre avvikelser, över de olika stadsdelsförvaltningarna.

Ansökning om att få torghandelsplats lämnas direkt till stadsdelsförvaltningen; antingen till medborgarkontoret eller till ansvarig handläggare. Då man får plats tecknar förvaltningen ett avtal med torghandlaren, och till detta fogas ordningsregler och karta /ritning.

Det finns exempel på platser som man kan få tillstånd för omedelbart, medan för riktigt attraktiva platser kan väntetiden innebära årtal av väntan. Några av stadsdelsförvaltningarna har övertagit kö från saluhallsförvaltningen som tidigare hanterade torgplatserna. Andra har försökt att själva inrätta köer. Det gemensamma problemet är att då ett erbjudande om plats blir aktuellt så är flertalet som står i kö inte möjliga att

få tag på alternativt inte intresserade längre eller inte intresserade av den plats som erbjuds.

Upplåtelse med polistillstånd enl ordningslagen

? *Juridik*

Att nyttja offentlig plats, dvs gatan, trottoaren, torget och parken, till något annat än vad den upplåtits för eller vad som är allmänt vedertaget är tillståndspliktigt enligt ordningslagen. Polisen är tillståndsmyndighet och bedömer en inkommen ansökan med hänsyn till trafiksäkerhet samt allmän ordning och säkerhet. Kommunen, som förvaltare av den offentliga platsen, är remissinstans med vetorätt. Om kommunen avstyrker en ansökan kan polisen inte utfärda tillstånd. Kommunen har även rätt att ställa villkor i samband med att man tillstyrker en ansökan. Villkoren ska kunna hänföras till de fem bedömningspunkter som kommunen har att bevaka, dvs trafik, stadsbild, miljö, markanvändning och skötsel av den offentliga platsen. Möjligheten att använda offentlig plats styrs av ordningslagen, kommunens ordningsföreskrifter samt av kommunens policy och riktlinjer i dessa frågor.

Att nyttja offentlig plats till annat än vad den primärt är menad för är inte gratis. Polisen tar ut en administrationsavgift med stöd av förordning (1993:1631) om avgifter för vissa ärenden enligt ordningslagen. Denna ska ha inkommit till polismyndigheten innan ärendet börjar handläggas. Vidare har kommunen enligt lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats mm rätt att ta ut en avgift för själva markdispositionen. Avgiften varierar beroende på vilken typ av upplåtelse det gäller. Avgiften baseras på ändamålet med upplåtelsen, nyttjarens fördel av upplåtelsen och kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen. Då avgiften sätts för en specifik upplåtelse baseras detta på av kommunfullmäktige fastställd avgiftsnorm.

? *Ansvarsfördelning inom kommunen*

Försäljningsplatser som upplåts med polistillstånd enligt ordningslagens bestämmelser hanteras av gatu- och fastighetskontoret.

? *Hantering idag*

Nämnden fastställde 1998 riktlinjer för försäljningsplatser av detta slag. Orsaken till detta var att efterfrågan på försäljningsplatser framförallt i Stockholms innerstad hade ökat för varje år. För att på ett enklare, effektivare och rättvisare sätt kunna hantera dessa frågor ville kontoret strukturera upp hanteringen, möjliggöra för nya sökanden att komma ifråga för en försäljningsplats, stoppa den pågående illegala handeln med polistillstånd och förbättra framkomligheten på våra gator och torg. I korthet gäller nu följande:

Lämpliga platser väljs ut av kontoret och polismyndigheten gemensamt. Aktuella platser numreras och dokumenteras. Skisser över aktuella platser skall finnas tillgängliga hos båda myndigheterna. I princip är alla platser idag upplåtna. De platser där intressent saknas tas bort efter hand.

För att möjliggöra för nya intresserade att få polistillstånd för en permanent försäljningsplats upprättades en kö för intresserade. Denna kö består idag av 70-talet intressenter. Påpekas bör dock att flera av de som står i kön idag redan har en försäljningsplats, men köar för att eventuellt få erbjudan om en bättre. Förändringar sker i samband med att tillstånden ska förnyas. I princip alla helårstillstånd löper idag från 1 oktober till 30 september nästföljande år. Har man haft tillstånd tidigare år och skött sig så är man i princip garanterad ett nytt tillstånd för sin plats. Av den anledningen frigörs endast ett fåtal platser varje år. Då på grund av att tidigare tillståndshavare valt att inte förnya sitt tillstånd alternativt att någon misskött sig så pass att nytt tillstånd inte tillstyrks. Bägge varianterna är tämligen ovanliga. Då en plats blir ledig erbjuds denna till första sökanden i kön. Har man redan en plats måste man lämna tillbaka denna för att kunna komma i fråga för den nya platsen. Först då man blivit erbjuden en ledig plats och accepterat behöver man söka polistillstånd.

Även vid innerstadens evenemangsplatser har lämpliga försäljningsplatser fastställts av kontoret och polismyndigheten. Dessa dokumenteras på kartor som ska finnas tillgängliga på båda myndigheterna. En period fastställs inom vilken ansökan ska vara inlämnad till polismyndigheten för att kunna komma ifråga. Mellan de ansökningar som inkommit under denna period lottas platserna. Detta för att undvika de slagsmål som tidigare uppstod vid första dag som polismyndigheten tog emot tillståndsansökningar för nästkommande års populära evenemang. Detta förfarande fungerar idag mycket väl enligt kontorets mening. Här varierar tillståndshavarna betydligt mer än för de fasta försäljningsplatserna, eftersom lottningsförfarandet vid varje tillfälle innebär att alla som ansöker får samma chans att få tillstånd.

Analys

Med stöd av ovanstående genomgång kan man konstatera att efterfrågan på bra belägna försäljningsplatser vida överstiger tillgången, medan det finns en del platser som inte är bra nog för att ge möjlighet till bärkraftig verksamhet. Eftersom priset på bra belägna platser inte ökar då efterfrågan ökar så medför detta att väntetiden på att få en bra plats blir lång.

Samråd

Samråd har skett med stadsdelsförvaltningarna vad avser hanteringsgången för torghandelsplatserna.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret förslår att nämnden beslutar överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

SLUT